Noomerol sen 10 myngo.

Byxil oronuudal proletaarlnar, negedegtii!

Buriaad-Mongol YNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

Mynөөderei noomerto:

STAALINSKA USTAAVIIJI NARIAAR SAXIXA

Kolxoozno azabaidalai xelberişegyi, yndehen zakoon bolxo, xydөө azaxiin arteeliiin staalinska ustaaviiji batalan abalga bolbol socialiis xydөө azaxiin is'ooriido şine ba ton şuxala xuudaha neehen baina. Ene gaixamşag dokymeent soo kolxoozno baiguulaltiin byxii ooped xaruulagdahan ba negedxegdehen baina.

Socialiis xydөө azaxiin arteeliiin zişeete ustaav xadaa dereevnide şine oobşçestvo baiguulxiin yndehen zakoon, deede zakoon myn. Ene ustaavai nariaar saxigdahan, kolxoozno demokratiiin yndehөөr kollektiivne azaxiin jabuulagdahan gazarnuudta xadaa kolxoozniguudai azalia yderei sen urgadag, kolxoozonь bolьşevitske bolдog ba tariaanainь urgasa deeşeldeg baina.

„Kolxoozniguudai liiçne intereesyydiiji kolxoozuudai obşçeestvenne intereesyydtei zoxilduulxa jab dal—eneendel xadaa kolxoozuudiiji bexizyylelgiin kliyyçenь baina,“ —geze nyxer Staalin bolbol kolxoozniguud-udaarniguudai xojordoxi sjeezdiin komiissa deere xelee hen. Ustaavai statьjaa byxenlinь kolxoozniguudai intereesyydei xamagaalalgada, byxiidөө kolxoozuudai intereesyydei xamagaalgada zoriuulagdahan baina.

Respyyblikiin gazartariaalangai oorganuudai ba kolxoozuudai xytelberide şurgahan aradai daisad, byrzyaazna nacionaliistnar bolbol kolxoozniguudai liiçne intereesyydiiji gazaaşaldag baigaa. Tedener bolbol kolxoozniguudiiji kolxoozuudhaa oguulьnaar gargaxiin ba administriirovaaniiin praaktika bii bolgodog ba kolxoozno zөөrinyydiiji ton jixeer yrideg baigaa.

Kolxoozuuddaxi vrediitelьstviin xoişolonguudiiji eseslen usadxalga bolbol kolxoozno azabaidalai staalinska ustaavai statьjaa byxenei jamarşji xazagalruulgagyigөөr dyyrgegdexiinь tuilaxa jabadal myn.

Gebeş, xydөө niutaguudhaa orohon signaalnuudhaa medexede, manai respyyblikiin zarim kolxoozuudta xydөө azaxiin arteeliiin yndehen zakooniiji bydyyligeer ebdexe ba xazagairuulxa jabadalnuud gargagdadag baina. Zişeelxede, Zakaaminai aimagai zarim kolxoozuudai tyryylegşener xadaa xydөlmeriilingөө tylөө xylehe azalta ydernyydhee gadana, myngөөr abdag gebel, tus aimagai, Sagaan-Morinoi somonoi, Staalinai neremzete kolxoozoi tyryylegşe Dorziin Daşa bolbol zarplaad geze 3000 tyxerig abhan baina.

Zarim kolxoozuudai xytelberilegşed bolbol kolxoozniguudai xamtiin suglaanai zybşөөrelgyigөөr, administratiivna, yiledberiiin ba eldeb gargaşanuudta, smeeteer xaraalagdahan zөөriiin xemzeenhee ton jixiiji gargaşaldag baixa jym: Xoriiin aimagai, Kraasna-Partizaanai selьsoveedei, Staalinai neremzete kolxoozoi tyryylegşe Maxaalov bolbol xamtiin suglaanai zybşөөrelgyigөөr, avtomaşiinai zapasnoi çaastinuudiiji abxanь geed, өөriingөө dyyde 3058 tyxerig ygehen baina. Myn ene aimagai „Udaarnig“ kolxoozoi tyryylegşe Prooxor Glaadkix gegşe xuriaalgiin yjede өөrөө medeed, ynen sexe kolxooznica Rodioonovaaji kolxoozhoonь gargaza xajahan ba ymsiin azaltaniiji kolxoozdoo abhan baigaa. Xoriiin aimagai kolxoozuudta iimenyyd antikolxoozno jabuulganuudai garza baibaş haanь, aimagai gyisedxexe komiteed jamarşji xemee abadaggyi baina.

Ede byxii faaktnuud xadaa kolxoozuudai organizacioonno-azaxiin xyse şadaliiji buuruulxa jabadalda xyrgexe, antikolxoozno praaktika gargalga myn. Partiiina, soveed organizaacanuudai egeel tyryyşiin zorilgo xadaa kolxoozno ustaaviiji xazagairuulgiin signaalnuudta honor baixa ba iimenyyd faaktnuudai garaahaa egeel erid xemzeenyydiiji abxa johotoi.

Mynөө yj de, yngerhen zilei byxii itooguudiiji gargalga, doxooduudiiji xubaalga jabaz baina. Ene xadaa ton xariuusalgatai yje myn. Kolxoozuudai doxooduudiiji xubaaza, kolxoozniguudai azalta ydernyydte xyrtelen produuktanuudiiji ba myngiiji sag bolzor soonь ygelge, kolxoozniguudai liiçne xereglel tuxai anxaral, tyliee beledxelgedenь tuhalaxa ba ylyy produuktanuudaa xudaldaxiinь tula kolxoozniguudiiji traansportaar xangalga—ede byxii asuudalnuud xadaa kolxoozuudai nutiin xeregyydtei nagta xolbootoi ba ede asuudalnuudnaa kolxoozuudai saaşadaa bexizexe jabadal duldi daxa baina. Zarim kolxoozuudai xytelberilegşed bolbol ede asuudalnuudiiji size jyymenoe, xytelberilegşiin xereg bişe g. m. toolodog baina.

Gadana, zarim kolxoozuudai xytelberilegşedei zyghөө kolxoozno zөөride ezen busaar xandaxa jabadalnuud gardag. Nege faakt xaruulbal, Zediin aimagai, Borgoin somonoi, Staalinai neremzete kolxoozoi tyryylegşe Badmaajev xadaa malazalai talaar anxaralaa bagaar tabidag ba yyiterte malnuud tuşaa xariuusalgata niuurnuudiiji tabidaggyi deeeheenь, nege semminta ьska buxiijinь şono edizerxihen baina.

Kolxoozniguudai intereesyydiiji kolxoozoi intereesteı zoxilduulza jabuuldaggyi ba kolxoozniguudta formaalьna-byrokratiiçeskeer xandaxa faaktnuud negete bişe uşarana. Ulaan-Ydiin Priigorodno raioonoi, Ivolgiin somonoi, Staalina neremzete kolxoozoi xytelberilegşed bolbol kolxoozniguudtaa tylieende oşoxiinь mori ygedeggyi. Tiimeheenь, kolxoozniguud bolbol gertee tylieegyi huudag baina.

Partiiina ba soveed organizaacanuud bolbol kolxoozno xytelberilegşediiji dereevnidexi şine azabaidalai staalinska ustaaviiji xyndelelgiin dyyxede xymyyzyylxe, kolxooznig byxen tuşaa tedenei xariuusalgatai baihaniiji oilguulxa johotoi. Xerbee, kolxoozoi xytelberilegşed bolbol kolxoozniguudai intereesyydte xaixaramzagyigөөr xandaxa jabadal gargaa haanь, kolxoozoi tyryylegşede terenei alduu gargahan tuxai oilguulza ygexe xeregtei.

Manai respyyblikiin kolxoozuud bolbol xydөө azaxiidaxi vrediitelьstviin xoişolonguudiiji bolьşeviig johoor usadxaza, staalinska ustaavai yndehөөr 1939 ondo, kylьtyyrne ba zazitoçna azabaidalai saaşadanь ulam badaraltiin tylөө temeselde şinenyyd amzaltanuudiiji tuilaxa johotoi.

Xudaldaa naimaanai xydelmerilegşedei zaooçno huralsal

SSSR-ei xudaldaa naimaanai Arkomaad bolbol 1939 ondo 10,000 huragşadtai zaooçno huralsalai kombinaad emxidxegdebe. Kombinaad bolbol prodaveecyydiiji ba magaziinuudai, stoloovonuudai, restoraanuudai direektornuudiiji ynder kvalifikaacatai bolgoxo ba tovaaroveedyydiiji, planoviig-ekonomiistnyydiiji, buxgaalternuudiiji beledxexe baina. Sojuuzna ba avtonoomno respyyblikenyydte, yçeebne-konsylьtacioonno pyynktnyyd ba kombinaadai otdeleeninyyd bii bolxo baina. Huralsalai bolzoronь nege zil.

SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDEI PREZIIDIYMEI

Y K A A Z

Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmi, Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Flood ba pograniiçne oxraaniin seregşedei çaastinuud, yçrezdeeninyyd ba zavedeeninyydte voolьnoor xydelmerildeg niuurnuudai torzeestvenne ba kliaatvenne ujalgiin teekst tuxai

Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Sojuuzai Konstituucatai zoxilduulan, Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan-Aarmi, Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan seregei Flood ba pograniiçna oxraaniin seregşedei çaastinuud, yçrezdeeninyyd ba zavedeeninyydte voolьnoor xydelmerildeg niuurnuudai torzeestvenne ba kliaatvenne ujalgiin iime teekst batalxa:

„Bi, Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Sojuuzai graždaniiin, Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin (Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-seregei Flood, pograiiçna oxraaniin seregşedei) slyyzbada voolьnoor orood baixadaa, vojeenne ba gyrenei niuusiiji erid xadagalxa, zakoonoor ba vojeenne zasagaar baiguulagdahan byxii zuramiiji saxixa, namda daalgagdahan byxii ujalganuudiiji ynen sedьxileer ba ynen sexeer dyyrgexiiji torzeestvenne bakliaatven e johoor ujalga abanab. Bi bolbol byxii vojeenne-slyyzaşçinyydtei xamta, byxii prikaazuudiiji ba өөriingөө sexe naçaalьni uudai daabariiji toogoor ba akkyraatnaar dyyrgexe ujalga abnab. Bi bolbol Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan-Aarmiiiji (Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan seregei Floodoi, pograniiçna oxraaniin seregşedei) xyg yylxe ba texizyyl e intereeste namda daalgagdahan xeregiiji ynen sedьxeleer ba esese gyigөөr şudalxa ba bejelyylxe geze ujalga abanab. Bi bolbol vojeenne ba aradai ed zөөriiji byxii xemzeegeerenь gamnaxa ba өөriingөө aradta, soveed exe orondoo ba xydelmerişen—tariaaşanai praviitelьstvode eses xyrtөө predanne baixab geze ujalga abanab.

Өөriingөө ygehen ene torzeestvenne ujalgaa ebdehenei tylөө, bi bolbol soveed zakoonoi xatuu xeheltede ba byxii azalşadai şoololiiji bejedee xysed daaxa bainab“

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe M. KALIININ.
SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaarь A. GOORKIN.

Moskvaa, Kreemlь. 1939 onoi janvaarь 3.

SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDEI PREZIIDIYMEI

Y K A A Z

Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin, Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Floodoi ba pograniiçna oxraaniin seregyydei çaastinuud, yçrezdeeninyyd ba zavedeeninyydte voolьnoor xydelmeriledeg niuurnuudai torzeestvenne ba kliaatvenne ujalgiiji ygexe zuram tuxai

Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin, Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan Seregei Floodoi ba pograniiçna oxraaniin seregyydei çaastinuudta, yçrezdeeninyydte ba zavedeeninyydte voolьnoor xydelmeriledeg niuurnuudai torzeestvenne ba kliaatvenne ujalganuudiiji ygexe tuxai dooro zaagdahan polozeeniiji batalaxa:

„1. Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin, Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan Seregei Floodoi ba pograniiçne oxraaniin seregyydei çaastinuud, yçrezdeeninyyd ba zavedeeninyydte ştaatna tuşaalda voolьnoor orohon byxii graazdanuud bolbol, eneenei urda tee Xydelmerişenşi-Tariaaşanai Ulaan Aarmida, Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Floodto ba pograniiçna oxraaniin seregyydte alba xehen ba ygein iigaagyi, torzeestvenne ba kliaatvenne ujalga ygedeg baixa.

2. Torzeestvenne ba kliaatvenne ujalga ygexe sag xadaa voolьnoor orohon xydelmerişedei xydelmeride orohonhoo xoişo xojor harahaa xoino bişe ba nege harahaa urda bişe çaastь, yçrezdeeni ba zavedeeniiin komandiiraar (naçaalьnigaar) ba komissaraar baiguulagdadag baixa.

Çaastь, yçrezdeeni ba zavedeeniiin komandiir (naçaalьnig) ba komissaar bolbol ştaadna tuşaalda voolьnoor orohon xydelmerilegşediiji duudaad, torzeestvenne ba kliaatvenne ujalgiiji eelzeegeer unşaxiin tulada tereenei teekstiiji tedeende ygedeg baixa. Udaanь, ujalga ygegşe xadaa speciaalьna spiisog soo өөriingөө neriin tuşaa baihan grafaa soo өөrii gөө gar tabidag baixa.

Azagla'ta: Torzeestvenne ba kliaatvenne ugalga ygegşedei spiisegei blaankanuud xadaa SSSR-ei uhan-seregei floodoi Aradai Komissariaadaar zoxioogdohon majagaar beledxegdexe ba tyryyşiingee iistede torzeestvenne ba kliaatvenne ujalgiin teekstetei baixa.

Torzeestvenne ba kliaatvenne ujalg aygegşedei spiiseg xadaa tere çaastiiin, yçrezdeeniiin ba zavedeeniiin ştaab (kanceliaar) soo noomerlogdohon, şidegdehen ba lasadagdahan tamagatai speciaalьna paapka soo xadagalagdadag baixa. Ujalga ygegşiin trydovoi kniige deere çaastiaar, yçrezdeenieer, zavedeenieer iime temdeg xegdexe: „Tiime zil, hara, yderte kljaatvenne ujalga ygebe“.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe M. KALIININ.
SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaarь A. GOORKIN.

Moskvaa, Kreemlь. 1939 onoi janvaariin 3.

SOVEED SOJUUZ DOTOR

Piişmede (Sverdloovske ooblastь) şine cemeentne zavoodoi barilga exilee. Ene zavoodoi azalai byteese xadaa zil soo 20 miangan toonno şlaako-izvestkoovo cemeent gargaza şadaxa baina. 1939 onoi xojordoxi xaxadta ene zavood eksploataacada oroxo.

Dobeet goloi xymegte (Jerevaan) Dseex selieeni e dyte (Alaveerdske raioon ognyypoorno poroodiin jixe uurxai oldoo. Ene bolbol xojor milliioon toonno zapaastai, 1939 onoi xabar ene uurxaiji yzexe eksploataaca emxidxegdexe.

Miçyyrinskede ploodo-jaagodno kylьtyyrenyydiiji soortooronь rainiirovalxa byxesojuuzna soveşçaani dyyrebe. Ene soveş aanide 350 agranoomuud oopodniguud-miçyyrincnyyd ba [illegible] xydelmerilegşed xabaadahan baina. 10 zilei saad tee oromnoi 65 gektaar saaduudtai baigaa Staalinska taban zilei xojordoxi zilnyydte saaduudai plooşçadь xojor daxin jixe bolhon baina.

SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDEI PREZIIDIYMEI

YKAAZ

Xyngen promiişlennostiiin Aradai Komissariaadiiji xubaaxa tuxai

SSSR-ei xyngen promiişlennostiiin Aradai Komissariaadiiji xojor aradai komissariaad bolgon xubaaxa:

1. SSSR-ei tekstiilьne promiişlennostiiin Aradai Komissariaad, tereenei sostaavta:

a) xlopçaato-bymaazne, şerstianoi, lьnianoi, peenьko-dzyytovo, torgonoi, iskyystvenne torgonoi ba vaatna promiişlennostinuudai predprijaatinuud;

b) xyben, lioon, noovo lybiaana kylьtyyrenyyd, katooniniiji tyryyşiin bolbosoruulga xexe predprijaatinuud;

c) tekstiilьne promiişlennostido xereglegdexe podsoobno materiaalnuud ba detaalьnuudiiji gargaxa predprijaatinuud.

2) SSSR-ei xyngen promiişlennostiiin Aradai Komissariaad, eneenei sostaavta: SSSR-ei xyngen promiişlennostiiin araha-gutalai, ojodoloi, trikotaazna ba SSSR-ei tekstiilьe promiişlennostido orohon predpriijaatinuudhaa bişed ootrasliinuud.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe M. Kaliinin
SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaarь A. Goorkin.

Moskvaa, Kreemlь. 1939 onoi janvaariiin 2.

SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDEI PREZIIDIYMEI

YKAAZ

SSSR-ei xyngen promiişlennostiiin Aradai Komissaarta nyxer S. G. Lyykiniiji tomiloxo tuxai

SSSR-ei xyngen promiişlennostiiin Aradai Komissaarta nyxer Sergei Geoorgijeviç Lyykiniiji tomiloxo.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe M. Kaliinin.
SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaarь A. Goorkin.

Moskvaa, Kreemlь. 1939 onoi janvaariiin 2.

SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDEI PREZIIDIYMEI

YKAAZ

SSSR-ei tekstiilьne promiişlennostiiin Aradai Komissaarta nyxer A. N. Kosiiginiiji tomiloxo tuxai

SSSR-ei tekstiilьne promiişlennostiiin Aradai Komissaarta nyxer Aleksei Nikolaajeviç Kosiiginiiji tomiloxo.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe M. Kaliinin.
SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaarь A. Goorkin

Moskvaa, Kreemlь. 1939 onoi janvaariiin 2.

VOJEENNE AKADEEMIDA ABALGA

XTUA-iin deede vojeenne-yçeebne zavedeeniiin ypravleeni bolbol, graždaanska deede yçeebne zavedeeninyydei dergedexi vojeenne akadeemida ba vojeenne fakylьteedyydte 1939 onoi abalgiiji sonosxono.

Graždaanska deede yçeebne zavedeeninyydei dergedexi, akadeemida komaandna, inzeneerne-komaandna, inzeneerne fakylьteedyydte ba vojeenne fakylьteedyydte, XTUA-iin komaandna-naçaalьstvejyşçe sostaavai niuurnuud abtana. Graždaanska deede yçeebne zavedeeninyydei dergedexi akadeemiiin inzeneerne fakylьteedyydte, Kiirovoi neremzete akadeemida, veterinaarna akadeemida ba vojeenne fakylьteedyydte, xojor zilei alba xehen mlaadşa komandiirnuudiiji ba ulaanarmeicyydei ispetaanitaigaar abxa.

Deede vojeenne-yçeebne zavedeeninyydte 35 nahanhaa deeşe bişe niuurnuudiiji abxa baina. Orogşod bolbol, koonkyrsne ekzaamenyydiiji ygexe baina.

Medyylge abalgiin hyylei bolzor—1939 onoi fevraaliin 15. Vojeenne albanda jabaagyi graaždanai osnovnoi gol (yderei) fakylьteedyydte abalga tuxai medyylgenyyd 1939 onoi apreeliiin 1-hee, aavgustiin 1 bolto abtaxa baina.

Tereentei negen xamta Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan-Aarmiiin kaadrovoi naçaalьstvyjyşçe sostaavta ba XTUA-iin zapaas niuurnuudta zoriuulagdahan vojeenne akadeemiiin ydeşiin ba zaooçno otdeleeninyydte abalga exilxenь.

Abalgiin todorxoiji vojeenne akadeeminyydte orozo medexede bolxo.

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiiin

ISTOORI

XURIAANGII KYYRS

BK (b) P-iin CK-ei Komiissiin redaakca doro. BK(b)P-iin CK-eer haişaagdahan. 1938 on.

3. SOVEEDYYDEI VIII SJEEZD. SSSR-ei ŞINE KONSTITUUCA BATALAN ABALGA.

1935 onoi fevraalьda bolhon Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Sojuuzai Soveedyydei VII sjeezd bolbol 1924 ondo batalagdahan SSSR-ei Konstituuciiji xubilgaxa tuxai şiidxeberi gargahan jym. 1924 onhoo xoişo, tailbarilan xelexede Soveed Sojuuzai tyryyşiin Konstituuca batalhan saghaa xoişo, mynөө manai ene yder xyrter SSSR-ei azabaidal soo ton jixe xubilal tanuud bolhon deerehee SSSR-ei Konstituuciiji xubilgaxa jabadal zailaşagyi garhan baina. Yngerhen zilnyydte SSSR-sooxi anginuudai xysenei zişee xarilsaanь gyised dyyren xubilaa: şine socialiis indyystri bii bolgogdohon baigaa, kulaaçestvo butasoxigdohon, kolxoozno stroi ilahan ba soveed oobşçestviin yndehe huuri bolxo yiledberiiin xeregselde socialiis ymse bolbol byxii aradai azaxii soo bexizehen baigaa. Socialiizmiin ilalta bolbol hunguuliiin sisteemiiji saaşadaa demokratizaacalxa jabadalda oroxo ba niuusa golosovaanitai bygedeniitiin, tegşe ba sexe hunguuliiin erxe bii bolgoxo jabadalda dyyren arga ygehen baina.

Nyxer Staalin tyryylegşetei ger spiciaalьna Konstitucioonno komiissaar SSSR-ei Konstituuciin projeekt zoxioogdohon baina. Ene projeekt xadaa 5 hara xaxad soo yrgelzelhen byxe-aradai xelselgede orogdohon jym. Konstituuciin projeekt bolbol Soveedyydei VIII Onso sjeezdiin xelselgende tabigdaa hen.

SSSR-ei şine Konstituuciin projeektiiji haişaaxa gy, ali buruuşaaxa, gegdehen, Soveedyydei VIII sjeezd 1936 onoi nojaabrьda suglaraa hen.

Soveedyydei VIII sjeezd deere, şine Konstituuciin projeekt tuxai doklaad soogoo nyxer Staalin bolbol 1924 ondo Konstituuca batalhanhaa xoişonxi sag soo Soveedyydei oron dotor bolhon gol gol xubilaltanuudiiji nairuulan xelehen baina.

1924 onoi Konstituuca bolbol neepiin tyryyşiin yjede zoxioogdohon baigaa. Tiixede Soveed zasag bolbol socialiizmiin xygzeltetei zerge kapitaliizmiin xygzeltiiji yşөө zybşөөn tabidag baigaa. Tere sagta Soveed zasag bolbol xojor—kapitaliis ba socialiis—sisteemnyydei sorevnovaaniiin jabasa soo ekonoomikiin talaar kapitaliizmiiji socialiizmiin ilaxa jabadaliiji organizovaalxa ba xangaxa geze bodomzolhon baigaa. Tiixede „xen—xeniiji" gehen asuudal yşөө şiidxegdeegyi baigaa. Sovxoozuud ba kolxoozuud bolbol jedinoliiçna tariaaşadai azaxiin okeaan soo miil tus tusagaar aralxanuud şingi baigaa hen. Tiixede kulaaçestviiji likvidaacalalga tuxai bişe, xarin tedeniiji miil xizaarlalga tuxai yge gardag baigaa. Tovaarerjesiin talaar socialiis seektor bolbol miil 50 şaxuu proceent ezeleze baihan jym.

1936 ondo SSSR bolbol ondoo kartiina xaruulza, baigaa. 1936 ondo SSSR-ei ekonoomiko gyised xubilhan baiba. Ene sagta kapitaliis elemeentnyyd bolbol dyyren likvidaacalagdahan baiba,—byxii aradai azaxiin talaar socialiis sisteeme ilaba. Xysen tyges socialiis indyystri bolbol dainai urdaxi produukcahaa doloo daxin jixe produukca gargadag bolhon ba engee promiişlennostiiji gyised tyrin halgahan baiba. Xydөө azaxiida xadaa delxei deere egeel tomo maşiniziirovanna, şine teexnikeer zebseglegdehen kolxoozuud ba sovxoozuudai sisteemiin socialiis yiledberi ilaba. 1936 ondo, angi bolxo kulaaçestvo dyyren likvidaacalagdahan ba, tiixede jedinoliiçna seektor bolbol oronoi ekonoomikodo jamarş serьjoozno roolь ezelxejee bolişohon baigaa hen. Byxii tovaarerjese bolbol gyrenei ba koperaaciin garta negedehen baigaa. Xyn xyniiji eksploataacalxa jabadal xododoo ygeixegdebe. Yiledberiiin xeregselde niitiin, socialiis ymse bolbol aradai azaxiin byxii halbarinuudta şine, socialiis stroin xydeleşegyi yndehe huuri bolzo bexizebe. Şine, socialiis oobşçestvo soo kriizis, xoohorolgo, xydelmerigyidel ba handaral xododoo ygei boloo. Soveed oobşçestviin byxii çleengyydte zazitoçna ba kylьtyyrne azabaidalai ysloovinuud bii bolgogdobo.

Eneentei zoxilduulan, geze nyxer Staalin өөriingөө doklaad soo xelee hen, myn Soveed Sojuuzai xyn zonoi angiin sostaav xubilaa. Pomeeşçigyydei angi ba xuuşanai tomo imperialiis byrzyazii bolbol yşөө grazdaanska dainai yjede likvidaacalagdahan baina. Socialiis baiguulaltiin zilnyyd soo byxii eksploataatorska elemeentnyyd—kapitaliistnuud, kypeecyyd, kulaaguud, spekyliaantnuud likvidaacalagdaa. Likvidaacalagdahan eksploataatorska anginuudai vsөөxen xedii ylegdelnyyd ylebe, edeniiji gyised likvidaacalalga xadaa oiriin sagai asuudal myn baina.

SSSR-ei azalşad—xydelmerişed, tariaaşad, intelligeence xadaa—socialiis baiguulaltiin zilnyyd soo jixe gynzegiigөөr xubilba.

Kapitaliizmiin yjede baidagtai adali, xydelmerişen angi xadaa yiledberiingөө zebseg xahagdangi, eksploataacalagdadag angi baixajaa bolihon baina. Xydelmerişen angi bolbol kapitaliizmiiji ygei xee, kapitaliistnarhaa yiledberiiin xeregseliiji bullaaza abaad, eneenee niitiin ymse bolgoo. Xydelmerişen angi xadaa proletariaad geze ygiin, өөriinь ene ygiin xuuşan udxiin johoor, proletariaad baixajaa bolioo. Gyrenei zasagiiji ezeleze baihan SSSR-ei proletariaad bolbol ton şine angi boloo. Ene xadaa azaxiin kapitaliis sisteemiiji ygeixehen ba yiledberiiin xeregselde socialiis ymse baiguulhan, eksploataacahaa syløөrhen xydelmerişen angi gy, ali gebel xyn tyrelxitenei istooriiin yşөө medeegyi, tiime xydelmerişen angi bolzo xubilaa.

Myn SSSR-ei tariaaşadai polozeenide eneenhee baga bişe gynzegii xubilal bolhon baina. Xuuşan sagta xojor arbaad millioonhoo ylyy tus tustaa ende tende xajagdahan, zize ba dunda tariaaşadai azaxii bolbol өөhed өөhediingөө nadeelnyyd deegyyree nege negeeree nobşorzo baidag hen. Edener xadaa geegdengi teexnike xeregledeg, pomeeşçigyyd kulaaguud, kypeecyyd, spekyliaantnuud, rostovşçiguud, gexe metenerte eksploataacalagdadag baigaa. Mynөө SSSR-te ton şine tariaaşad urgaa: tariaaşadiiji eksploatiirovalza baixa pomeeşçigyyd ba kulaaguud, kypeecyyd ba rostovşçiguud ondoo baixagyi. Tariaaşadai azaxiin ton jixenxinь kolxoozuudta oroo, edenei yndehe huuri xadaa yiledberiiin xeregselde engee ymse bişe, xarin kollektiivna azalai yndehe huuri deere urgaza garhan, kollektiivna ymse baina. Ene xadaa alibyxii eksploataacahaa syløөrehen, şine tiipiin tariaaşad myn. Iime tariaaşadiiji baha le xyntyrelxitenei istoori yşөө xaraagyi baihan jym.

SSSR-ei intelligeence bolbol baha le xubilhan baina. Ene bolbol maassa soogoo ton şine intelligeence boloo. Edenei jixenxinь xydelmerişen ba tariaaşanai dundahaa garahan baina. Edener bolbol xuuşan intelligeence şingi kapitaliizmda bişe, xarin socialiizmda alba xene. Intelligeence bolbol socialiis oobşçestviin tegşe erxetei çleen boloo. Ene intelligeence xadaa xydelmerişen ba tariaaşadtai xamta şine, socialiis oobşçestvo baiguulza baina. Ene bolbol,—alibyxii eksploataacahaa syløөrehen, aradtaa alba xeze baigaa, şine tiipiin intelligeence myn. Iime intelligeenciiji xyn tyrelxitenei istoori yşөө xaraagyi baihan baina.

Iimiin uşarhaa, SSSR-ei azalşadai xoorondo anginuudai xile hajaza, xuuşan anginuudai ilgaa ygei bolno. Xydelmerişen, ariaaşan ba intelligeenciin xoorondo ekonomiis ba politiiçeska zyrişeldөөnь unana ba halana geeşe. Oobşçestviin moraalьna—politiiçeska jedinstvoogoi yndehe huuri bii bolgogdobo.

SSSR-ei azabaidal soo bolhon ede gynzegii xubilaltanuud, SSSR te socialiizmiin ede şiidxexii amzaltanuud bolbol SSSR-ei şine Konstituuca soo өөriingөө medyyleliiji olhon baina.

Ene Konstituuciin johoor soveed oobşçestvo bolbol xojor ebtei xani anginuud—xydelmerişen ba tariaaşanhaa byridene, ede xojoroi xoorondo yşөө angiiin ilgaa ylene. Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Sojuuz bolbol xydelmerişen ba tariaaşanai socialiis gyren myn.

SSSR-ei politiiçeska yndehe huuri bolbol pomeeşçigyydei ba kapitaliistnuudai zasagiiji unagaahanai ba, proletariaadai diktatuuriiji dailan abhanai aşaar urgan garhan ba bexizehen, azalşadai depytaaduudai Soveedyyd bolno.

SSSR-ei dotorxi byxii zasag bolbol azalşadai depytaaduudai Soveedyydeer bejeledeg goorodoi ba dereevniiin azalşadta xaba adana.

SSSR-ei gyrenei zasagai deede oorgan bolbol SSSR-ei Verxoovno Soveed myn.

Tegşe erxetei xojor palaatahaa, Sojuuzai Soveed ba Nacionaalьnostьnuudai Soveedhaa byridehen, SSSR-ei Verxoovno Soveed bolbol, niuusa golosovaaniaar bygedeniitiin, sexe ba tegşe hunguuliiin erxiiji yndehe bolgozo, dyrben zilei bolzoroor SSSR-ei graazdanuudaar hungagdadag baina.

SSSR-ei Verxoovno Soveedte, myn bişe byxiiş soveedyydte azalşadai depytaadnariiji hungalga bolbol *bygedeniitiin* baidag. Ene xadaa, uxaagyi xynyyd ba hunguuliiingaa erxenyydiiji syydeer xahagdahan xynyydhee bişe, SSSR-ei 18 naha xyrhen byxii graazdanuud bolbol, raassiin ba nacionaalьna ilgaa, şazan şytelge, erdem hunguuliiin ceenze, huurizahan baidal, sociaalьna ug garbal, zөөri şadalai zerge ba yngerhen sagai azaljabuulga—xamaagyi, depytaaduudai hungaltada xabaadaxa ba hungagdaxa erxetei gehen udxatai.

Depytaaduudiiji hungalga bolbol *tegşe* baixa johotoi. Ene xadaa grazdaniiin byxen nege nege goolostoi baixa ba byxii graazdanuud bolbol tegşe erxiin yndehөөr hungaltanuudta xabaadadag baixa gehen udxatai.

Depytaaduudiiji hungalga bolbol *sexe* baixa johotoi. Ene xadaa, xydөөgei ba goorodoi azalşadai depytaaduudai Soveedhaa exileed, SSSR-ei Verxoovno Soveed xyrter azalşadai depytaadnarai byxii Soveedyydei hungaltanuud bolbol sexe hunguuliiin johoor graazdanuudaar sexe yiledberilegdedeg baixa gexen udxatai.

SSSR-ei Verxoovno Soveed bolbol xojor palaatiingaa xamtarhan zasedaani deere Verxoovno Soveedei Preziidiym ba SSSR-ei Sovnarkoom iji hungadag baina.

SSSR-ei ekonomiis yndehe huuri bolbol yiledberiiin zebseg ba xeregseliiji ezemdexe socialiis ymse ba azaxiin socialiis sisteeme myn. SSSR-te bolbol „xyn byrihөө—şadabariinь xireer, xyn byride—azalainь xireer" gehen socialiizmiin priincip bejelyylegdeze baina.

SSSR-ei byxii graazdanuudta azal xexe erxe, amaraxa erxe, erdemde huraxa erxe, ytelxe nahandaa, myn ybeşende nerbegdexe gy, ali azal xexe şadalaa geexe uşar toxiooldoo haanь, zөөriin tedxemzeer xangaxa erxe xangagdadag baina.

Exener zondo azal jabuulgiin ali byxii talaar ereşyyltei adali erxenyydiiji olgodog baina.

SSSR-ei graazdanuudai, nacionaalьna ba raassiin ilgaa xamaagyi, teb tegşe erxetei baixanь xubilaşagyi xuuli myn.

Sedxilei sylөө ba şazaniiji esergyysexe propagaandiin sylөө bolbol byxii grazdaniinuudai sylөө geze toologdodog baina.

Konstituuca bolbol—socialiis oobşçestviiji bexizyylxiin inteeresеer—ygiin, xebleleі, suglaan ba mitingnyydei sylөө, niitiin organizaacanuudta negedelei erxe, bejedee xaldaşxagyi, ger buusada xaldaza bolxogyi baidal ba bişeg zaxiaanuudai niuusiiji, azalşadai intereesyydiiji xamagaalxiin tylөө gy, ali nauuçna azal jabuulgiin gy, ali nacionaalьna sylөө oxo tem selei tylөө myşxegdehen, gadaadiin graazdanuudta aza huuxa erxe olgoxo jabadalnuudiiji garantiirovaldag baina.

Eneentei xamta şine Konstituuca bolbol SSSR-ei byxii graazdanuudta ton serьjoozno ujalganuudiiji aşana: zakoonuudiiji gyisedxexe, azalai discipliine saxixa, niitiin ariuun ujalgada ynen sexe xandaxa, socialiis obşçezitiiin zuramiiji xyndelexe ba niitiin socialiis ymsiiji bexizyylxe, socialiis esege oronoo xamagaalxa.

„Aba oronoo xamagaalaxa jabadal bolbol SSSR-ei grazdaniiin byxenei ariuun ujalga myn".

Eldeb oobşçestvonuudta negedexe graazdanuudai erxe tuxai xelexetejee xamta, Konstituuca bolbol statьjaanuudaigaa negen soo iigeze bişene.

„Xydelmerişen angi ba bişe bişe azalşadai dundahaa garhan ton aktiivna ba soznaatelьna graazdanuud bolbol socialiis baidaliiji bexizyylxe ba xygzyylxiin tylөө tedenei temeselde azalşadai tyryy otriaad bolzo jabaxa ba azalşadai—niitiinş, gyreneiş byxii organizaacanuudai udaridaxa jadroo myn bolxo Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paarti bolzo negededeg erxiiji SSSR-ei graazdanuudta olgon xangadag baixa".

Soveedyydei VIII sjeezd bolbol SSSR-ei şine Konstituuciin projeektiiji negen hanalaar haişaahan ba batalahan baina.

Soveedyydei oron bolbol, iimiin uşarhaa, şine Konstituuca, socialiizmiin ba xydelmerişen-tariaaşanai demokratiiin ilaltiin Konstituuca abba.

Eneegeeree Konstituuca bolbol SSSR xadaa xygzeltiin şine polozaada, socialiis oobşçestvo baiguulxiiji dyyrgeigiin polozaada orohon ba „xyn byrihөө—şadabariinь xireer, xyn byride—azalainь xireer" gehen kommuniizmiin priincip bolbol niitiin azabaidalai xytelberilxii exilelge bolxo johotoi, kommuniis oobşçestvodo aazamaar orolgiin tere byxedelxein-istoriiçeska faaktiiji bexizyylbe.

4. BUXAARINSKA-TROCKIIS ŞPIOONGUUDAI, VREDIITELЬNYYDEI, EXE ORONOI IZMEENNIGYYDEI YLEGDELNYYDIIJI LIKVIDAACALALGA. SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDTE HUNGALGADA BELEDXEL. PAARTI DOTOROI DEMOKRATIIIJI DELGERENGII JABUULHAN PAARTIIIN KYYRS. SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDTE HUNGALGA.

1937-daxi on bolbol buxaarinska-trockiis baandiin xara dalsad tuxai şine medeenyydiiji eliryylhen baina. Piatakoov, Raadek ba bişedei xeregei syydei proceess, Tuxaçeevski, Jakiir ba bişedei xeregei syydei proceess, eseste Buxaarin, Riikov, Krestiinski, Rozengoolьca ba bişedei xeregei syydei proceess,—ede byxii proceessuud bolbol buxaarincnuud ba trockiistnar geze „praavo-trockiis bloogoi" nereer ynl sagta nege niite baanda aradai daisad bolhon baigaa geze xaruulhan baina.

Ene xyn tyrelxitenei şaaranuud bolbol aradai daisad—Troockitoi, Zinoovьjevtai ba Kaamenevtai xamta Oktiaabrьska socialiis revoliyyciin tyryyşiin ydernyydhee exileze Leeninde esergyy, paartida esergyy, soveed gyrende esergyy zaagovorto baihan baigaa geze syydei proceessuud xaruulna. 1918 onoi exleer breestske miiriiji tahalduulxa gehen provokaatorska oroldolgonuud; 1918 onoi xabar bolhon Leeninde esergyy zaagovor ba Leenin, Staalin Sverdloovnuudiiji arestovaalxa ba alaxa tuxai „leeve" eseernyydtei xelseenь; 1918 onoi zun xoroto muuxalgaar Leeniniiji buudaza şarxatuulhan jabadal; 1918 onoi „leeve" eseernyydei yimөөni Leeninei udaridalgiiji dotorhoonь xolxiooxo ba unagaaxa gehen zorilgotoigoor paartiiin dunda gargahan 1921 onoi raznoglaasiiin xursadal; Leeninei ybedeze baixa yjede ba nygşehen xoinonь paartiiin udaridalgiiji unagaaxa gehen oroldolgonuud; xariin rezveedkanuudta gy enei niuusanuudiiji ygelge ba şpioonska medeenyydeer tedeniiji xangalga; Kiiroviiji xoroto muuxalgaar alalga; vrediitelьstve, diveersi, tehelelgenyyd Minziinskiiji, Kyibeşeviiji, Goorьkiiiji xoroto muuxaigaar alalga—ede bygede ba ene metiin xoroto jabadanuud bolbol xori oronoi zilei yrgelzelel soo xariiin byrzyaazna razveedkanuudai daalgabariaar—Troockiin, Zenoovьjevai, Kaamenevai, Buxaarinai, Riikovai ba edenei xog boguudai xabaadalgataigaar gy, ali edenei xytelberi doro yiledegdeze baihan baina.

Trockiis-Buxaarinska xara daisad bolbol өөhediingөө ezedei—xari oronoi byrzyaazna razveedkanuudai dura sedxiliiji gyised xengee, paarti ba soveed gyreniiji handargaxa, oronoi oboroniiji buuruulxa, xariin seregei interveenciiji xyngedxexe, Ulaan aarmiiin diildeliiji beledxexe, SSSR-iiji tahalan halgaxa, soveed Primooriiiji japoontanda ygexe, soveed Beloruussiiji poiaaguudta ygexe, soveed Ykraiiniiji neemecyydte ygexe, xydelmerişen ba kolxoozniguudai dailan abalţiiji ygeixexe, SSSR dotor kapitaliizmiin bogolşololgiiji busaan baiguulxa gehen zorilgonuudiiji urdaa tabihan baiba geze syydei proceessyyd todoruulhan baina.

Jamarş şa algyi, xorxoi soxiin xysentei adalidxaza bolomoor xysetei, ede belogvardeiske dutuu bejete tarbagad bolbol oronoi ezed geeşebdi geze—zabaaraigiin tula өөhediigөө toolo o, Ykraiina, Beloruussi, Primoorьjii zyg teeşenь ygesegөөze, xudaldasagaaza ynexөөrөө şadaxabdi geze hyrxeiteldehen baigaa geeşe.

Ede belogvardeiska dutuu bejete tarbagad xadaa Soveed oronoi ezed bolbol Soveed arad myn, a tiixede gospodaa riikovtonuud, buxaarintan, zinoovьjevtan, kaamenevtan xadaa—jyre le sagzuura gyrenei albanda baina, ede xeregzyi muuxal nob onuudiiji duratai minuutadaa өөhediingөө kanceliaaihaa abza xajaxa jym geze martahan baina.

Edenei myriinь yleengyi halgaxiin tula soveed aradai xurgaa xydelgexenь xeregtei geze, ede faşiistnarai hebxi zarsanar martahan baina.

Soveed syyd bolbol ede buxaarinska—trockiis xara daisadiiji buudaza alaxa geze şiidxebe.

NKVD bolbol ene şiidxeberiiinь dyyrgelte bolgobo.

Soveed arad bolbol buxaarinska-trockiis baandiiji butasoxihon jabadaliiji haişaaza, saaşadaa eelzeete xeregyydtee orobo.

Eelzeete xeregenь xadaa SSSR-ei Verxoovno Soveedei hunguulida beledxexe ba eneeniiji emxitei yngergexe jabadal baigaa.

Paarti bolbol hunguulida beledxelei xydelmeriiiji dyyren delgebe. SSSR-ei şine Konstituuciiji bii bolgolgo xadaa oronoi politiiçeska azabaidalda erjelte bolhoniiji temdeglene geze paarti toolodog baigaa. Ene erjelte bololgo xadaa hunguuliiin sisteemiiji dyyren demokratizaacalxa oruulga, xizaarlagdangi hunguulihaa—bygedeniitiin hunguulida, gyised tegşe bişe hunguulihaa—tegşe hunguulida, lonşatata hunguulihaa—sexe hunguulida, neemel hunguulihaa—xaamal hunguulida orolgo myn geeşe geze, paarti toolono.

Xerbee şine Konstituuca bii bolgotor myrgel joholoşodoi, belogvardeic baigşadai, kulaag baigşadai ba niitede aşagtai azal xedeggyi niuurnuudai hunguuliiin erxe le xizaarlalganuud baidag haa, xarin şine Konstituuca bolbol depytaaduudai hungaltiiji bygedeniitiin bolgozo, ede kategoorinuudai graazdanuudai hunguuliiin erxiin ede eldeb janziin xizaarlalganuudiiji xajahan baina.

Xerbee urdanь goorodoi ba xydөөgei xyn zondo ondo ondoo hungaltiin noormonuud baihan bolxo tula, depytaaduudiiji hungalta bolbol tegşe bişe baigaa haa, xarin mynөө hungaltanuudai tegşe johiiji xizaarlaxa jabadalai zailaşagyinь halaza, byxii graazdanuud bolbol hungaltanuudta tegşe yndehe johoor xabaadaxa erxetei baina.

Xerbee urdanь Soveed zasagai dunda ba deede oorganuudiiji hungalga bolbol olonşatata baigaa haa, xarin mynөө, şine Konstituuciin johoor, byxii Soveedyydei hungaltanuud bolbol xydөө ba goorodnuudai soveedyydhee exileed Verxoovno Soveed xyrterөө sexe hungaltiin johoor graazdanuudaar şuud sexe yiledberilegdexe johotoi.

Xerbee urdanь Soveedyydte deputaaduudiiji hungalga bolbol neemel golosovaaniaar ba spiiskeer yiledberilegdedeg baigaa haa, xarin mynөө depytaaduudiiji hungalgiin yjede golosovaani bolbol xaamal (niuusa) ba spiiskeer bişe, xarin hunguuliiin ookruguudaar debzyylhenei johoor, tus tus kandidatuurnuudaar golosovaalagdaxa johotoi.

Ene bolbol oronoi politiiçeska azabaidalda azag hezeggyi erjelte bolhon baina.

Hunguuliiin şine sisteeme bolbol maassai politiiçeske aktiivnostiiji yrgelgede, Soveed zasagai oorganuudiiji maassiin kontroliiir valxa jabadaliiji şangadxalgada, Soveed zasagai oorganuud bolbol aradai urda xariuusalgatai baixa jabadaliiji şangadxalgada abaaşaxa ba abaaşahanş baina.

Ene erjelte bololgiiji byxii şadal zebsegeeree ugtaxiin tula, paarti bolbol ene erjelte bololgiiji tolgoiloxo ba bolxojoo baigaa hungaltanuudta өөriingөө xytelberilxii rooliiiji dyyren xangaxa johotoi baigaa hen. Gebeş eneenei tula, өөhedөө partiiina organizaacanuud bolbol өөhediingөө praktiiçeske xydelmeride eses xyrterөө demokratiiçeska baixanь, edener bolbol ustaavai erideгei johoor, өөhediingөө paarti dotoroi azabaidalda demokratiiçeska centraliizmai yndehe huuriiiji dyyren oruulxa jabadalanь, paartiiin byxii oorganuud bolbol hungagdamal baixanь, paarti dotor kriitike ba samokriitika xadaa dyyren xemzeegeeree delgerxenь, partiiina organizaacanuud bolbol partiiina maassiingaa urda dyyren xariuusalgatai baixanь ba partiiina maassa xadaa өөrөө dyyren aktiviziirovanna baixanь zailaşagyi baigaa hen.

1937 onoi fevraaliiin hyyleer bolhon CK-ei Pleenym deere SSSR-ei Verxoovno Soveediiji hungalgada partiiina organizaacanuudai beledxel tuxai xelehen nyxer Zdaanovai doklaadhaa iigeze eli boloo hen,—ali olon partiiina organizaacanuud bolbol өөhediingөө praktiiçeska xydelmeri dotor ziir zgdedee partiiina ustaav ba demokratiiçeska centraliizmiin yndehe huuriiji ebdene, hungalgiiji—kooptaacaar, tus tus kandidatuuraar golosovaaniiji—spiiskeer golosovaaniaar, xaamal golosovaaniiji—neemel golosovaaniaar, g.m. helgen holino. Iime praaktikatai tiime organizaacanuud bolbol Verxoovno Soveediiji hungaltiin yjede өөriingөө zorilgiiji gyisedxeze şadaxagyi baihanь oilgostoi. Iime deerehee egee tyryynde, partiiina organizaacanuudai ene metiin demokratiida xarşa praaktikanuudiiji likvidaacalxa ba delgerengii demokratiin yndehe huuri deere partiiina xydelmeriiiji şinedxen baiguulxa jabadal zailaşagyi baigaa hen.

(Yrgelzelelenь yurbadaxi niuurta).

YRGELŽELEL

Eneentei daşaramduulan CK-ei Pleenym bolbol nyxer Ždaaoval doklaad sonosood, togtoohonь:

„a) Paartiiin ustaavaar zaagdahan paartidotoroi demokratiizmiin exi gurimuudiiji gyised ba ygegyi bejelyylxe jabadalai yndehe huuri deere partiiina xydelmeriiiji şinedxen baiguulxa.

b) Paartiiin komiteedyydei çleengyydte koptaacaldag praaktikiiji likvidaacalxa, paartiiin ustaavtai zoxilduulan partorganizaacanuudai udaridaxa oorganuudai hungagdaxa johiiji hergeen jabuulxa.

c) Paartiiin oorganuudai hungaltanuudiiji xexedee spiiskeer goolosoo ygexe jebadaliiji xorixo. Kandidaaduudiiji arsan zaltuulxa ba tedeniiji kriit kelxe xizaargyi erxiiji paartiiin byxii çleengyydte o'gon xangaza, kandidatuurnuudiiji tus tustanь niuusaa goolosoo ygeže hungaxa.

ç) Paartiiin oorganuudai hungaltiin yjede kandidaaduudiiji xaamal (niuusa) golosovaaniaar hungadag gurim togtooxo.

d) Exin partorganizaacanuudai komiteeduudhaa exileed xizaarai, oblastnoi komiteedyyd ba nackompaartinuudai Centraalьna Komiteed xyrter byxii partorganizaacanuudta paartiin oorganuudai hungaltanuudiiji jabuulža, main 20-hoo xožom bişe dyyrgexe.

e) Paartiiin ustaavta zoxilduulan paartiiin oorganuudai hungaltiin bolzoruudiiji narin şanga saxixiiji byxii partorganizaacanuudiiji ujalgalxa gebel: exin partorganizaacanuudta—žildee nege daxin, raioonoi ba goorodoi parpartorganizaacanuudta—myn žildee nege daxin, oblastnoi, xizaarai ba respyblikaanska partorganizaacanuudta—žil xaxad soo nege daxin.

f) Partkoomuudai hungaltiiji konfereence deere bişe, byxe zavoodai suglaan deere yngergexe gurimai exin partorganizaacanuudta narin şanga baixa jabadaliiji xangaxa.

h) Ali olon exin partorgan zaacanuudta baiža baigaa xamtiin suglaanuudiiji yne dөө boliuuldag ba xamtiin suglaaji ceexiin suglaanuudaar gy, ali konfereencanuudaar holidog praaktikiiji likvidaacalxa".

Bolxojoo baihan hungaltada paartiin beledxel iigeže exileen baina.

CK-ei ene togtool bolbol ton jixe politiiçeska udxaşanartai bigaa hen. Eneenei udxaşanar xadaa gansaxan le SSSR-ei Verxoovno Soveedei hungalgada paartiin hunguuliin kampaniida exi tabihan jabadal bişe. Eneenei udxaşanar xadaa tyryynde, xydelmerijөө şinedxen baiguulxa, paartidotorai demokratiiida kyyıs jabuulxa ba Verxoovno Soveedte hungaltiiji byxii şadal zubsegeeree ugtaxada partiiina organizaacanuudta tuhalhan jabadal bolno.

Hunguuliin kampaaniiiji delgeryylxedee, paarti bolbol kommuniistnuud ba partiiina bişenyydei hunguuliin bloogoi ideiji bolbol өөriingөө hunguuliin politikada egeen şuxala bolgon tyylyylze tabixa geže şiidxehen baigaa. Paarti bolbol hunguuliin ookruguudaar partiiina bişenyydtei niite kandidatuuranuudiiji tabixa geže şiideed partiiina bişenyydtei bloog baiguulža, sojuuz baiguulža hungaltada garhan baina. Ene bolbol burzyaazna oronuudai hunguuliin kampaanuudai praaktika ton bolxogyi ba xaragdaa yzegdeegyi jymen bolhon baina.

Tuxede kommuniistnar ba partiiina bişenyydei bloog xadaa ne xarşa daisan klaassuud ygei ba aradai byxii sloinuudai moraalьna-politiiçeska negedel bolbol arsaşagyi faakt bolood bolhan, manai orondo dyyren jesteestvenne yzegdel bolhon baina.

1937 onoi dekaabriiin 7-do paartiiin CK bolbol byxii hungşadta xandalga gargahan baina. Ene xandalga soo iigeže xelegdene:

„1937 onoi dekaabriiin 12-to Soveed Sojuuzai ažalşad bolbol manai socialis Konstituuciin yndehen deere SSSR-ei Verxoovno Soveedte depytaadnariiji hungaxaa baina. Bolьşeviigyydei paarti bolbol hungaltada partiina bişe xydelmerişen, tariaaşan, albaxaagşad, intelligeencetei bloog, sojuuz baiguulan garxa baina... Bolьşeviigyydei paarti bolbol partiina bişenyydhee bejee xorioolon xaadaggyi, xarin, partiiina bişenyydtei bloog, sojuuz baiguulan, xydelmerişen ba albaxaagşadai professionaalьna sojuuzuudtai, komsomooltoi, partiiina bişenyydei bişe organizaacanuud ba oobşçestvnyydtei bloog sojuuz baiguulan hungaltada orožo jabana. Iime xadaa, depytaadnarai kandidaaduud bolbol kommuniistnuudtaşiji, partiina bişenyydteşji jyrenxii baixa, kommuniis depytaad byri partiina bişenyydei depytaad bolxo baihandal adali partiiina bişe depytaad byri baha kommuniistnuudai depytaad bolxo baina."

CK-ei xandalga bolbol hungşadta iimenyyd uriaalalgatai dyyrene:

„Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) paartiiin Centraalьna Komiteed bolbol kommuniis kandidaaduudai tylөө golosovaalhandaa adali tiime negen hanalaaraa partiiina bişe kandidaaduudai tylөө golosovaalxiiji byxii kommuniistnuud ba soçyyvtvyjyşçinyydiiji uriaalana.

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiiin Centraalьna Komiteed bolbol partiiina bişe kandidaaduudai tylөө golosovaalhandaa adali tiime negen hanalaaraa kommuniist-kandidaaduudai tylөө golosovaalxiiji byxii partiiina bişe hungagşadiiji uriaalana.

Byxesojuuzai Kommuniis (bolьşeviiguudai) Paartiiin Centraalьna Komiteed bolbol, 1937 onoi dekaabriiin 12-oi yder Sojuuzai Soveedei ba Nacionaalьnostinuudai Soveedei depytaaduudiiji hungaxa hunguuliiin yyrnede nege xyn şingi bultadaa jirexiiji hungagşadiiji uriaalana.

Soveed gyrenei Verxoovno oorganai depytaaduudiiji hungaxa өөriingөө xyndete erxiiji xeregleegyi neges hungagşa baixa johogyi.

Verxoovno Soveedte hungaxa hungaltada bygedenei xabaadaxa jabadalda tuhalaxa jabadaliiji өөriingөө grazdaan ujalga geže toolodoggyi neges aktiivna grazdaniiin baixa johogyi.

1937 onoi dekaabriiin 12-oi yder bolbol Leenin—Staalinai ilaltata tugiiji tolron SSSR-ei byxii araduudai ažalşanai negedexe aguu jixe hain yder bolxo johotoi".

1937 onoi dekaabriiin 11-de, hungaltiin urda tee, Nyxer Staalin bolbol aradai hungagdagşad, SSSR-ei Verxoovno Soveedei depytaaduud bolbol jamarnuud deejatelьnuud baixa johotoi gehen asuudaliiji yge soogoo xeleže, өөriingөө hunguuliin ookrugta vestypaalaa hen.

Nyxer Staalin iigeže xelene:

„Hungagşad bolbol, arad bolbol өөriingөө depytaaduudhaa depytaaduud xadaa өөhediingөө zorilgonuudai deede xemžeede baixiinь tulada; tedener xadaa өөriingөө xydelmeride politiiçeske obevaatelьnuud boltoroo dooşoo oroxogyinь tulada; tedener xadaa Leenin tyxelei politiiçeske deejatelьnuudai poostdo ylexiinь tulada; tedener xadaa Leenin şingi, tiime todo ba deejatelьnuud baixiinь tulada; tedener xadaa Leenin şingi, baildaanda tiime aidaggyi zyrxetei ba aradai daisadta xaira gamgyi xatuu baixiinь tulada; xeregei slozno bolžo exilxede ba gorizoont deere jamar negen ajuulai yzegdexede, ali byxii paanikahaa, tereendei adali byxii paanikahaa, Leeninei syleetei baidag baihan şingi, bahal tedenei tiime syleetei baixiinь tulada; byxii pliyysyyd ba miinysyydiiji aliş talaaranь bodomžoloxo ba aliş talaaranь orientiirovalxa xeregtei boldog, slozno asuudalnuudiiji şiidxelgede, Leenin şingi, bahal tedenei tiime sesen ba megdedeggyi baixiinь tulada; tedener xadaa Leenin şingi tiime ynen ba ynen şudarguu baixiinь tulada; tedener xadaa Leeninei duraldag şingi, tiimeer өөriingөө aradta duralxiinь erixe johotoi".

Dekaabriiin 12-to SSSR-ei Verxoovno Soveedei hungalta boloo hen. Hungalta bolbol ton jixe debželteteigeer yngerөө. Ene xadaa proosto hungalta bişe, xarin aguu jixe hain yder, Soveed aradai bajar, SSSR-ei araduudai aguu jixe xani barisaanai demonstraaca boloo hen.

94 millioon hungagşadhaa 94 millioon ylyyteinь gy, ali gebel 96, 8 proceent hungaltada xabaadahan baina. Edenerei 89 millioon 844 miangan xyn gy, ali gebel 98, 6 proceentnь kommuniistnuud ba partiiina bişenyydei bloogoi tylөө golosovaalaa hen. Gansaxan le 632 miangan xyn gy, ali gebel nege proceenthee bagaanь kommuniistnuud ba partiiina bişenyydei bloogoi kandidaaduudta esergyy golosovaalhan baina. Kommuniistnuud ba partiiina bişenyydei bloogoi kandidaaduud bolbol bultadaa jamarş ilgaagyi hungagdahan baigaa hen.

Iimiin tula, SSSR-te socialiizmiin ilaltiiji 90 millioon xynyyd өөhediingөө gansa hanalai golosovaaniaar batalahan baina.

Ene bolbol kommuniistnar ba partiiina bişenyydei bloogoi durasxamžatai ilalta boloo hen.

Ene bolbol bolьşeviigyydei paartiiin triyymf boloo hen.

Oktiaabrьska revoliyyciin 20 žilei oi deere nyxer Moolotovoi xelehenei johoor, Soveed aradai moraalь a-politiiçeske jedinstvoo xadaa ende өөriingөө ton todo baialamžiiji abhan baina.

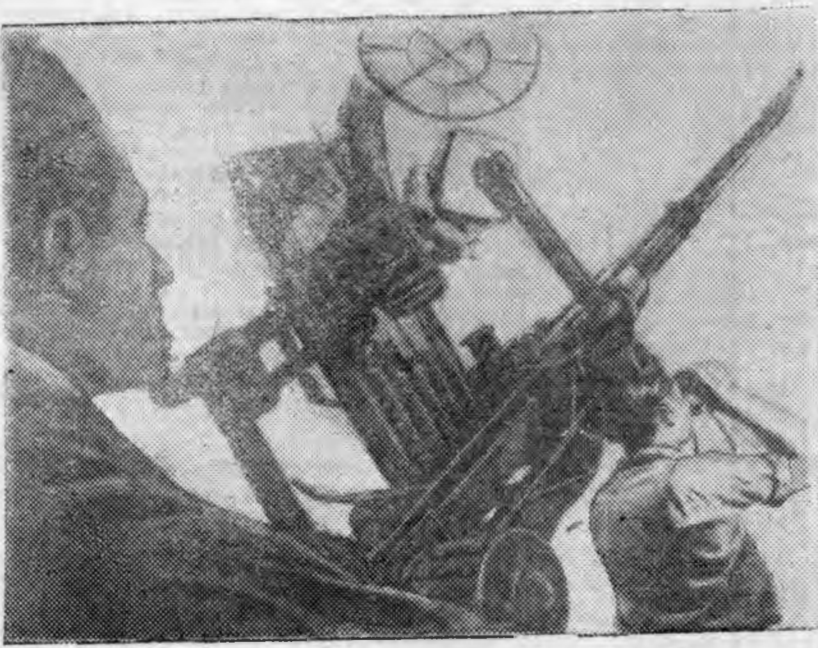
8 hariin torşo soo...

Zakaamin. Utaata-Dalaxain somonoi „Ulaan-Dalaxai" kolxoozoi dergedexi exin komsomoolьsko organizaaca, komsomooloi zergiiji erxim zaluuşuudai toohoo urguulxa xydelmeriiji ogto jabuulangyi. Jyre ene asuudal martagdanxai. 1938 on soo komsomooldo negeş xyniiji abaagyi. Gebeş, komsomooldo oroxoo xysegşedei 5-6 medyylgenyyd yngeregşe žilei mai harahaa xoişo mynөө xyrter yzegdeegyi xebtene.

Ene organizaacada, komsomoolьsko xydelmeri geže jabuulagdanagyi, komsoorg nyxer Delgirov gegşe komsomoolьsko xydelmeride kazeenşçinoor xandaža, kommoolьcuudaa, partiiina propagaanda emxidxexe BK (b) P-iin CK-ei ba Obkoomoi togtoolnuudtai tanilsuulaagyi.

Iimehee komsomooloi Zakaaminai aikoom bolbol ene organizaaca tuşaa onso anxaralaa tabiža, oiriin sagaa, xydelmeriinь zyo zamdanь oruulža xydelmerilyyldeg bolgoxonь şuxala.

Telefoon.

Respyyklikaauska Ispaanida.

ZURAG DEERE: Respyblikaanska aarmiiin bojeecyyd bolbol dyteleže jabaa daisanai samolioodunudiiji buudaxiin tulada, xyngen zeniitne buugaa beledxeže baina.

TASS-iin fotoxraoniko.

PARTIIINA AŽABAIDAL

KOMMUNIISTIIN AVANGAARD

BK (b) P-iin çleen Vasiili Andreejeviç Xiltyxaanov bolbol paroxoodstviin mexaniiçeske ceexede mexaanigaar xydelmerilne.

Sydoremoontiin talaar praviitelьstvenne daabariiiji dyyrgexe jabadalda xamagai tyryyn, kommuniistnuud, komsomoolьcuud bolbol ene xeregei organizaatornuud baiža, maassiiji daxuulan yiledberi deere өөhediingөө avangaardna roolь xaruulxa johotoi geže nyxer Xiltyxaanov hain medehen baina.

—Minii staxaanovska xydelmeriiin ooped,—geže Xiltyxaanov xelene,—yiledberi deere tyryy roolimni xadaa partiiina-maassova xydelmeritei nigta xolbootoi.

—Bi,—saaşanь yrgelželyylne,—yder byri өөriingөө brigaadiin dunda ulasxoorondiin ba dotoodiin baidalai teeme deere beseede xedeg bainam. Yder byri xydelmeriiin hyyleer yiledberiiin soveşçaani tataža, yder soo xehen xydelmeriee xelseže datuu dundajaa sag soonь zahadag bainabdi.

Brigaadiin çleengyyd өөhed xoorondoo socialiis doogovor batalhan baixahaa gadana, brigaadanь byxii deeree „Buriaak" paroxoodtoi socialiis doogovor batalhan baina.

Ene brigaadada, nojaabrь harahaa xoişo. progyyl, xydelmerihөө geegdexe g. m. jabadalnuud ogto baixagyi. Brigadiiranь xadaa çleengyydelgee xexe xydelmeriiji uridşalan beledxedeg, ba çleengyydtei ydereinь noormiiji yder byri xeleže ygedeg baina. Iimeheenь, brigaadiin gemeer ažalgyi bailga geže ogto ygei.

Xazagaajev

INTELLIGEENTNYYDEI KYSTOVOI SUGLAAN

1938 onoi dekaabriiin 25-da, Kabaanskiin ceentr deerexi socialiis kylьtyyriin baişan dotor, seelьske intelligeentnyydei kystovo suglaan bolhon baina. Ene suglaanda xamta 200 xyn xabaadaba. Ende xadaa vraaçnuud, agronoomuud, huragşanar, zooteexnigyyd ba aimagai ceentr deerexi yçreždeeninyydei albaxaagşad baiisaba.

Ene suglaan deere BK (b) P-iin Kabaanskiin aikoomoi sekretarь, BMASSR-ei Verxoovno Soveedei depytaad nyxer A. I. Beliaajev bolbol „BK (b) P-iin istooriiin xuriaangii kyyrsiin" gargalgatai daşaramduulan partiiina propagaandiiji emxidxexe tuxai BK (b) P-iin CK-ei togtool ba intelligeentnyydei zorilgo tuxai doklaad xelebe.

Nyxer Beliaajev bolbol өөriingөө doklaad soo, CK-ei togtooliiji todo honoroor tailbarilža xelehen ba Marksiizm-Leniniizmiin teooriiiji şudalxa talaar xydelmeriiiji hainaar emxidxexiiji aimagai entelligeentnyydei urda konkreetne zorilgo tabihan baina. Doklaadçig bolbol bolьşeviig paartiiin istooriiin xuriaangii kyyr iiji yzexe asuudalda, aimagai intelligeentnyydei zyghөө xaruulagdahan aguu jixe deeşelel ba xyseliiji xarakterizovaalan, eli todo zişeenyydiiji xaruulba. Doklaadai dyyrhenei hyylde preeni exileže, 10 xyn yge xelebe.

Timliyiske dunda hurguuliiin hurgagşa nyxer Tiiixonova gegşe yge xelexe zuuraa, iigeže xelebe: manai 170 millioon soveed arad bolbol delxei deere egeel zoltoi arad myn. Jyyb gexede, tereen tuxai paarti ba byxii progressiivna xyn tyrelenei inag voožдь nyxer Staalin anxaralaa tabina. Bide hurgagşanar xadaa BK (b) P-iin istoori bolbol urgaža baigaa pokoleeniiiji kommuniizmiin dyyxeer xymyyžyylxe jabadalda, bidende tuhalxa baihaniiji dyyren medenebdi, tiime tula Marksiizm-Leniniizmiin teooriiiji şudalxiin tylөө ene xeregte manai hurguuli bolbol serьjooznoor oroo.

Saaşanь nyxed Tajuurski, Malaanov ba busad yge xelebe. Preenide yge xelegşed xadaa BK (b) P-iin aikoom bolbol intelligeencenyydei xydelmeride hanalaa bagaar tabina geže temdeglehen baina.

Suglaan bolbol өөriingөө togtoomžo dotor, paarti ba nyxer Staalinai, soveedske intelligeentnyydte sag yrgelžiingee anxaral oroldolgiiji gargadag baihaniiji temdeglexe zuuraa, paartiiin istooriiiji yzegşedte tuhalxiin zorilgoor, partkabineedei dergede konsylьtaaca emxidxexe ba kvalificiirovanno leektornyydeer doklaad ba leekce xelyylxe jabadaliiji emxidxexiiji BK (b) P-iin aikoomhoo erixe gebe.

Suglaanai hyyleer, suglaanda xabaadagşad bolbol „Profeessor Momlaag" geže kinoo fiilьmiiji xaraba.

G. Bažaanov

Ylesxelen ybel, faşiis germaanida

Faşiis Germaaniiin ažalşad bolbol şine ylesxelen ybeldөө tulaža jirebe. Gospoodstvologşo anginuud—xynde promiişlennostiiin magnaaduud, pyyşkenyydei, şuluu nyyrhenei ba xiimiiin koraalьnuud bolbol tuilai jixe bariişa xylieeže baina. Ene žilde pyyşkiin koraalьnuud bolbol faşiizmiin seregei avantiuura deere hain olzo oloo. Tiigebeş, Germaaniiin ažalşadta ene ybel bolbol tedenei ekonomiiçeske baidalai saaşadaa muudaxa, kapitaalai şineer xabşaxa, xydelmerigyişyydei şineer oloşoroxo jabadaliiji xaruulaxa baina.

„Bygede dain seregte" gehen loozung bolbol germaanska faşiizmiin politikada gansal ekonomiiçeske bişe, myn kylьtyyrneş talaar dominiirovalna.

Germaanska faşiizmiin bejelyyleže baigaa, xiiremeer zebseg tyxieerelge bolbol finaansovoş, materiaalьnaş talaar tuilai jixe zөөri, ilangajaa eldeb metaall xeregleene. Gexiin xamta, hyylei xojor žilei torşo soo, Germaaniiin metallyrgiiçeske promiişlennostь bolbol jamarxanşji yselte xaruulnagyi. Eneenei rezylьtaadta, Germaani bolbol xara ba yngiin metaalnuudaar jixe dutamagdana. Ende hajaxan faşiis zasag bolbol yngiin metaallnuudai zapaasiiji paamiatniguudaar dyyrgexiiji bodomžolhon baina. Negete ygløøgyyr, Germaanida, zonoi gernyydhee garan gexede, paamiatniguud deere bişegdehen broonzovo ba zed bişegyyd ygei bo'şohon baigaa. Xozomiinь, eneenhee xoişoo paamiatniguudta broonzoor ba zedeer bişeg xexiiji xorigdono gehen zaxiraltanuudiiji gargahan baina.

Germaanida promiişlenne tovaarnuudai baidal ulam ulam xursadaža baina. Mynөө promiişlenne tovaarnuudai dutaxa jabadal „şine ooblastinuudaar"—Aavstrida ba Sydeetede yzegdene.

Germaanida ediee xooloi zyilnyydei xomor baihaniiji xenşji — yngerxedөө faşiisj xytelberilegşed arsadaggyi baina.

Germaanida ediee xooloi kriizes ulam xursadaža baina.

Faşiis režiimde ba tedeenei politikada duragyitexe jabadal, Germaanida urgža baina. Yngerxedөө, urdanь faşiizmiiji demžedeg sloinuud xadaa mynөө tereeniiji erid kriitikelene. Faşiizmiin politikodo duragytexe jabadaliiji germaanska faşiizmiin seregei avantiuura byri tyrgedyylne. Ulasxoorondiin sobiitinuud tuxai ba faşiizmiin gadaada-politiiçeske avantiuura tuxai diskyys sinyyd predprijaatinuud ba çaastinuudta bolno.

Xydelmerişen ba tariaaşanai tyryy çaastь bolbol faşiizmda esergyy ysed şanga temesel jabuulna. Xydelmerişed bolbol „çaas byxen, kilograamm nyyrhen byxen xadaa dainai xeregte garna, Fraankada tuha bolno. Eneeniiji bidener xysenegyibdi" geže medyylže, xydelmeriiji zoriuutaar haatuuldag uşar bii.

Gansal xydelmerişedei dunda bişe, myn tariaaşadaişji dunda antifaşiis hanal bii bolžo baina.

Ede byxen bolbol faşiis režiimde germaanska aradai tuilai jixeer duragyitedeg ba faşiis tiilei ton bexi bişe baihan tuxai gerşelene. Faşiis gospoodstviin ene zurgaadaxi ybel bolbol ekspoloataaciin tyrgedexe, ekonomiiçeske baidalai muudaxa jabadaliiji, terroor ba erxe syløøgyi baidaliiji ažalşadta asarana. Duragyitelge maassiin dunda ugaa jixe. Faşiizm bolbol jevreiske pogroomuud ba gadaada politiiçeske avantiuuraar maassiin anxaraliiji hamaaruulxiiji hedene. Gebeş, edeeneinь aliniişji xadaa maassiin duragyitelgiiji jixedxene.

A. Krayyze,

Veene, 1938 onoi dekaabrь.

Traaktornuudai remoonto

ERXIMYYDEI OOPED, BYGEDIIN DOSTOJAANI BOLGOGDOOGYI

Xori. (telefoonoor abtaba). Xabarai tarilgiiji aişeete hainaar yngergelgede traaktor, maşiinanuud xadaa ton jixe rcolьtoi baina. Ede maşiinanuud bolbol xeden arbaad, zuugaad xynyydei azaliiji xyngeldeg ba ton tyrgeer, hain şanartaigaar byteeueg baina. Iimehee maşiina-traaktorna paarkiiji aişeete hainaar remoonto olgo xadaa ton jixe xariuusalgatai xereg bolno.

Gebeş, maşiina-traaktorna paarkiiji remoontololgo bolbol Xoriin MTS-da hain jabana geze bolxogyi baina. Jyyb gexede, tus MTS bolbol janvaariin 1 de, kapitaalьna remoontol odo oruulagdaxa johotoi 10 traaktorhaa tabiijinь remoontolso, plaanaa 50 proc dyyrgebe. Gadana, traaktornuudai tekyyşçe remoontololgiin plaan oroidoo 43 proc. (37-hoo 16-iinь) dyyrgegdebe.

Myn, xydee azaxiin maşiinanuudiiji ba pricepnoi inventaarьnuudiiji remoontololgo xangaltagyigeer jabuulagdaua. 9 seejelkenyydhee oroidoo 5-inь remoontologdohon ba 1 kylьtiva tor, 1 diiskove seejalke remoontoloo. Mynee, 20 traaktorna plyygyyd remoontologdoo.

Gexiin xasuugaar, MTS deerenь maşiina-traaktorna paarkiiji aişeete hainaar remoontolxiin xeregte ynexeeree staxaanovskaar xydelmeriilze baihan remoontniguud bii. Edener bolbol ydereigee noormiiji ylyybşelen dyyrgeze, ynder deede pokazaatelьnuudiiji xaruulaa jabadag baina. Zişeelxede, remoontnig nyxer Alekseejev Nikolai bolbol remoontololgiin yjede, ydereigee noormiiji sag yrgelze, dunda zişeegeer 00 proc dyyrgeze jabadag balgaa. Myn le, moutaazna brigaada eneenhee dutuugyigeer xydelmeriine. Ene brigaadiin brigadiir nyxer Bambyyjev bolbol xydelmerileyşedeigee xysiiji zyi eer emxidxehen ba tedenei erxim pokazaatelьnuudiiji xaruulalgiiji tullaza şadahan baina. Bambyyjevei brigaada ydereigee noormiiji dunda zişeegeer (brigaada dotoroo) 132 proc. dyyrgedeg baina.

Myn tereşelen, Batuujevai erxileze baihan, razooroçno brigaada hainaar xydelmeriilne. Brigaadanь ydereigee noormiiji 1.1 proc. dyyrgeze jabadag baina. Edenei garaar garhan produukca xadaa ton hain baidag. Gebeş, edenei xydelmeriin ooped, xozomdogşodoi dostojaani bolgogdozo şadaguaagyi baina.

V.

Traaktornaudai namar-ybelei remoontiin jabasa tuxai

MEDEE

1938 onoi dekaabriiin 25-da

MTS-uud	Dyyrgelte Proceentoor: Kapitaalьna remoont	Dyyrgelte Proceentoor: Tekyyşçe remoont
Xonxoloin	100	100
Xiaagtiin	66,6	51,8
Biçyyrei	66,6	48,1
Gaşain	5 ,0	23,8
Baga-Xynaliin	58,3	53,8
Xoriiin	50,0	43,3
Selengiin	38 0	12,5
Kabaanskiin	36,8	26,0
Ivolgiin	36,3	75,8
Tarbagatain	29,4	4,5
Egetiin	25 0	44,4
Kyrbiiin	20,0	—
Okiino-Kliyyçiin	20,0	26,3
Sagaan-Uhanai	—	—
Yşeetein	—	—
Şine Biraanai	—	—
Itanciin	—	—
Jixe-Xydariiin	—	—
Selendyymiin	—	—
Tynxenei	—	—
Xerenei	—	—
Xesingiin	—	—
Çesaaniin	—	—
Sajantiin	—	—
Bargaaanai	—	—
Xamta	32,7	28,9

1939 onoi janvaariiin 1-de dyyrgexe, eneenei tula eehed xoorondo socialiis sorevnovaani yrgeneer delgeryylxe geze uj 1ga ahan ba ene zilei namar ybelei remoontno kampaaniiji aişeete hainaar yngergexiiji uriaaiza, respyybliikiin byxii remoontniguudta xandahan baina. Ene MTS-iin xytelberilegşed bolbol remoontniguudaigaa ene inicaativiiji xaluunaar demzehen ba edende xydelmeriin erxim hain ysloovi baiguulhan, xydelmeriin xysiiji zybeer emxidxehen baina.

Gebeşji, manai respyybliikiin olonxi MTS uudai xytelberilegşed bolbol remoontniguudaigaa dunda socialiis sorevnovaani emxidxeegyi ba Xonxoloicuudai iniciativiiji demzeegyi baina. Eneenei rezyльtaadta, respyyblike dotor namar-ybelei traaktornuudai remoont ton xangaltagyi jabana gebel, kapitaalьna remoont 32,7 proceent ba tekyyşçe remoont 28,9 proceent dyyrgegdehen baina Zarim MTS-uudai xytelberilegşed bolbol remoont deere xydelmeriize baigaa xydelmerişedeigee xysiiji zybeer emxidxeegyi ba tedende xydelmeriin hain ysloovi baiguulaagyi, ger hairaar xangaagyi baina.

Namar ybelei remoont xadaa ene onoi fevraaliin 1-de dyyrgegdexe johotoi. Uşar iimehee, byxii MTS-uudai xytelberilegşed bolbol eneexen ylehen sag soo, dutuu dunda zyilnyydee byrin usauxaxiin ba plaanaa boizortonь dyyrgexiin tula, remoontniguu aigaa dunda socialiis sorevnovaani yrgeneer delgeryylxe, tedenei iniciativiiji demzexe, tyryyşyylei xydelmeriin staxaanovska meetoodiji busad remoontniguudta damzuulxiin xemzeenyydiiji abxa johotoi.

Myn, remoontniguudai dunda agitaacioonno-maassova xydelmeri yrgeneer jabuulxa ba tedenei kylьtyyrne erltiiji xysed xangaxiin tula byxii xemzeegeer oroldoxo xeregtei.

* * *

Manai respyybliikiin tyryy MTS bolxo. Xonxoloin MTS (direektorenь Soobolev) bolbol ene zileigee traaktorna remoontiin plaaniiji xysed dyyrgehen baina. Tus MTS-iin remoontniguud xadaa remoontno sezoonoi exilxehee urda, remoontololgiingoo plaaniiji

JYY XYLIEŁNE GEEŞEB?

Zakaaminai aimagai, Sanagiin somonoi, „Kominteern" kolxooz bolbol ene zilei tarilgada ton xaişa xeregteer beledxeze baina. Ene kolxooz bolbol tarilgada xereglegdexe plyygyydee xysed remoontoloogyi ba tarilgiingaa yrehiiji byrin seberleegyi huuza baina.

Gadana, Utaata-Dalxain somonoi, Kaganooviçiin neremzete kolxooz xadaa tarilgiin amzaltiiji şiidxexe şuxala xysen bolxo, mondoo ton muu xaruuhalgada bailgana.

Tus kolxoozoi 50 garan mondoi negeniinji byten niirgagyi. Konivood nyxer Balzanai ba kolxoozoi pravleeni bolbol ene baidalda jamarşji xemzee abanagyi. Teed, mondoo amaruulxaar sag bolhonşji haanь, jyy xylieene geeşeb?

Komsomoolec

Tymer zamai klyybei dergede veşivaalьna kryzoog emxidxegdebe.
ZURAG DEERE: Kryzoogoixid xyaelmerileze baina.

P. Mixailovoi foto.

Tyryy Selengiin aimagta—damzuulgiin Ulaan Tug

Raioon xoorondiin socialiis sorevnovaaniin respyblikaanska ziyrii bolbol 1939 onoi janvaariin 4-ei yder, BK(b) P-iin Obkoomoi ba BMASSR-ei Sovnarkoomoi damzuulgiin Ulaan Tugiiji respyybliikiin tyryy aimagta olgoxo tuxai asuudai tuşaa soveşçaani tatahan baina. Ziyrii bolbol aimaguudta tariaa soxilgiin, natuuroplaata ba semssyyde tuşaalgiin, xabarai tarilgada beledxelei, traaktornuudai remoontiin jabasa tuxai xelsebe.

Respyyblike dotor natuuroplaata tuşaalgiin zilei plaan 72,6 proceent, ba MTS-uudai kolxoozuudta tabihan sçooduudai johoor natuuroplaata tuşaalga 86,6 proceent dyyrgegdehen baina. Eneenei talaar tyryy jabahan aimaguud gexede, Selengiin aimag—zileigee laaniiji 4,0 proc. ba tabihan sçooduudainь johoor natuuroplaata tuşaal anь 96.1 proc., Tynxenei ba Bargaaanai aimauud tus xydelmeriee dyyrgexe bolood baina.

Selengiin aimag bolbol (aimagai gyisedxexe komiteedei tyryyle şe Ajuuşeejev) yrehe xaalga, xydee azaxiin maşiinanuudiiji ba inventaarьnuudiiji remoontololgo, agrotexniiçeske xemzeejabuulganuudai talaar respyyblike dotoroo tyryy huurida jabana. Gebeş, tus aimagta traaktornuudai remoontiin jabasa ton xangaltagyi baina Zişeelxede Selengiin MTS bolbol kapitaalьna remoontiingoo plaaniiji 38 proc. ba tekyyşçe remoontojoo 12 proc. dyyrgehen baina.

Tynxenei aimag xadaa xabarai tarilgada beledxelei talaar nelieed hain pokazaatelьtai baina. Tus aimagai xytelberilegşed bolbol kolxoozno maassiiji damzuulgiin Ulaan Tugiiji abxa erxiin tulee temeselde mobiiizovaalza baina geze ziyrii temdeglebe.

Gadana, ziyrii xadaa zarim aimaguudta tariaa soxilgo ba xabarai tarilgada beledxel ton xangaltagyigeer jabuulagdana geze temdeglehen ba ede aimaguudai xytelberilegşed bolbol tariaa soxilgiin exilhenhee xoişo, yrehenei tariaa seberlelgiin xydelmerinyydiiji hainaar emxidxeegyi gebe.

Selengiin aimag bolbo 1 respyyblike dotoroo tyryy jabahan deereheenь, raioon xoorondiin socialiis sorevnovaaniin ziyrii xadaa BK(b) Paartiin Obkoomoi ba Sovnarkoomoi damzuulgiin Ulaan tugiiji tus aimagtanь yleexe ge togtoobo. Ulaan tugiiji abalgada tyryyşiin kandidaadta Tynxenei aimag toologdohon baina.

Saaşanь. respyblikaanska ziyrii bolbol respyybliikiin byxii kolxoozniguudiiji ba xydee azaxiin specialiistnuud traktoriistnuudiiji, 1939 onoi xabarai tarilgiiji zebseg tygeseer ugtaxiin tula eehed xoorondo socialiis sorevnovaani yrgeneer delgeryylgiijinь uriaalhan baina.

Şine kaadranuud garaba

1938 onoi dekaabriiin 31-ei yder Buriaad-Mongoloi Kommuniis xydee azalai hurguuliiji 17 şine kaadranuud erxim hainaar dyyrgeze garaba Ede nyxed bygede xytelberiixii xydelmeride tabigdahan baina.

Edener bolbol hurguulida oroxodoo beledxel bagatai baihan ba olonxinь koxoozoi xydelmeride xydelze jaba han xynyyd baibaşji haa, mynee kommuniis xydee azalai hurguulida gurban zilei torşo soo huraxa zuuraa, politiiçeske ba jyrenxii erdemei talaar şuxala znaaninuudiiji abasa garahan baina.

Ede nyxed xadaa erxim hain yspevaajemostь tullaxiin ba yzexe johotoi programmajaa dyyren yzeze garaxiin tylee bolьşevligşelen temeseze hurahanaigaa rezyльtaadaar 70 proceent „otliçno" ba „hain" gehen balgaa.

Myn, ene gryypede oroidoo xojor xyn BK(b) P-iin çleengyyd baihan aad, mynee nege xynhee bişeniinь bygede BK(b) P-iin zergede orohon baina. Ene xadaa tus hurguuliiin dergedexi partiiina organizaaciin, politiiko-xymyyzelgiin xydelmeri jabuulhanai ba ede nyxedei ideine-politiiçeske talaar xymyyzeheniiji gerşelne.

Mynee hurguuliaa dyyrgeze garahan nyxedei egee tyryyşiin zoriigo jyn bolxo johotoib gexede, ene hurguuliaa abaa garahan byxii znaanijaa praktiişeske xydelmeri deere bejelyylxe, marksiizm-leeniniizmiin teooriiji ba BK(b) P-iin istooriiji gynzegiigeer şuзalza, eehediingee znaaniiji ulam yrgedxexe, azalşan aradai ba paartiiin xeregei tylee erşemteigeer xydelmeriilxe bolno.

Z.

AŻALGYI BAIDAG AGITAATORNUUD

Zakaaminai aimagai, Utaata-Dalxain somonoi, Kaganooviçiin neremzete kolxooz deere xyn zonoi Byxesojuuzna peerepisь tuxai agitacioonno xydelmeri jabuulxaar nyxed C. Ż. Balzaanov ba G. Bazaarov gegşed oldohon baigaad, negeş xydelmeri jabuulnagyi.

Eneende somonoi soveed jamarşji xemzee abnagyi.

B. Ż. Ş.

„DALAIN POOST"

DALAIN POGRNIIÇNIGUUD TUXAI FIILЬM

Odeessiin kinostyydi bolbol „Dalain poost" geze, duugardag xydoozestvenne fiilьmiin posianoovkiiji dyyrgebe. Feelьm xadaa Daalьna Vostoogoi, dalain geroliçeske pograniiçniguudta zoriuulagdahan ba soveedei xiliiji ebdexe hedelge gargahan japoonoi vojeenşçinyydtei, pograniiçniguudai temeseze baihaniiji xaruulana.

Kartiina xadaa L. A. Linьkovai scenaariaar ba rezissioor V. I. Gonçykoovoor tabigdaxa baina. Fiilьmiiji operaator G. Şabaanov buulgaza abba. Myyzekenь kompoziitor N. N. Kriyy xovoor bişegdebe, duunainь teeksi poeed-oordento V. I. Leebedev-Kymaaçiin.

Fiilьm bolbol taban hariin torşo soo byteegdeze dyyrgegdebe. Daalьnevostoçno aralai natuurna sjoomko Odeessede xegdebe. Ene sjoomkodo N-skoi çaaştiin pograniiçiguud entyziaazmtaigaar xabaadalsaza sjoomoçno kollektiivte ton jixe tuhalba.

(„IZVEESTI"

Respyyblike doto…

SYYDEI OORGANUUDA… HUNGALTADA BELEDXE…

Respyyblike dotoroo aradai syyd… dei hungalta tuxai jixexen xydelm… jabuulagdaza dyyrgegdehen baina. M… tereşelen Verxoovno Syydei hunga… beledxel dyyrgegdee. Gexetei xa… respyybliikiin aimaguudaar aradai z… daatelьnuudta 123 xyn debzyyleg… gebeş, yşee zarim aimaguud ene … delmeriiji dyyrgeedyi baina.

ARADAI DUUNUU… TUXAI MYYZEKE…

Buriaad-Mongol raadioo komiteed… bol kompoziitor nyxer Mirooşkina… şehen aradai duunuudai ajalgiiji m… zekede oruulhan zaapisuudiiji … gebel, „Exenerei duun", „Nuura… dundahaa", „Xadanhaa ynder", „… xyxii", „Staalin tuxai duun" g. m. duunuudai myyzeke abtahan baix… gadana, hur xarbaan tuxai myyz… bişeze dyyrgegdexeer baixa jym.

12 sberkaassnuu…

Sberkaassai respyybliikiin Ypravl… bolbol sberkaassai obsluuzivaniiji… zaruuixiin zoriigoor, yngerhen … ondo respyybliikiin xydee aimagu… xamta 21 şine sberkaassuudiiji ne… baina.

1000 BA 10000 TYXERIG… ŞYYBERINYYD

Ulaan-Yde goorodoi sberkaas… SSSR-ei oboroonьiji bexizyylxe … lamziin 4 dexi tiraazaar 1000 tyxe… şyyberi elьryylegdehen baixahaa … na, 1927 onoi 10 proc. urihala… 10000 tyxeri-ei ene xojor şyy… nyyd elьryylegden Moskvaa … elьgeegdehen baina. Ede şyyberi… xadaa Moskvaada şalgagdahan… udaa şyyberiinь ezente tylegdexe …

Katoog deere

Ulaan-Ydede „Dinaamiin" de… janvaariin 1-de katoog neegdee… katoog deere kanlikylaigaa yjede… raza baihan huragşad ba goorod… luuşuud yder byxende olooron … naadana. Katoog bolbol konkiga… sed xangagdanxai.

KINOFIKAACIIN YPRAVLEENIIJI … BOLBOXO TUXAI

BMASSR-ei Sovnarkoomoi de… kinofikaaciin Ypravleeni bii bolg… eo, terenei naçaalьnigta nyxer … roviiji batalaba.

HURGUULIIIN DERGEDEXI UNŞAL… BAIŞAN

Tynxenei aimagai, Pyytь-Le… xysed bişe dunda hurguuliiin d… huragşadai unşalgiin baişan emxid… be. Ene bolbol ton olon huragşa… xaraliiji xabaaduulba Huragşad … ende jireze, gazeed, zurnaalnuu… literatuuranuudiiji unşasa, syle… gaa kylьtyyrneer yngergene.

Gansaxan le, ene unşal iin … bibliioteekedenь orud ba buriaa… nyyd deere eldeb honin xydee… ne literatuuranuud xomor baisa, … şadai eriltiiji xanganagyi.

Malazaliiji xygz… xiin xeregte

Xoriiin aimagai, Anaagai s… „Staalinai Zam" kolxozoi kol… guud nyxed Cebsedei Sendem… zaraşiin Sereeter, Şagdarai… Dorziin D., Radniin ba busad … malazaliiji xygzyylxiin xere… hainaar temeseze baina.

Edener bolbol 24 tologoi … malnuudiiji xaruuhalza baix… 40-41 yxernyydiiji xaruuhalza … tedenei tezeelnyydiiji eehede… asaradag bainad.

Horbo…

TRAAKTORNUUDIIJI TARILGADA ERXIMEER BELEDXEXE

Manai respyybliikiin maşiina-traaktorna staancanuud bolbol traaktorna byxii paarkanuudiiji tyigeer ba ynder hain şanartaigaar remoontololgo, tereniiji polevoi şiidxexii xydelmerinyydte beledxexe dyyren arga şadabarinuudtai baina. Ede byxii arga şadabariinuud ba ysloovinuud xadaa manai paartiin ba soveed pravitelьstviin yder byrin tuhalaza, anxaralaa tabiza baihanaiь aşaar olgogdohon baina. Ene zilde, respyyblike soo, ali byxii şuxala staankanuudaar ba oboruudovaninuudaar oboruudovalagdahan, 5 maşiina-traaktorna masterskoinuud emxidxegdehen baina. Tereenhee gadana, ene zilee olon tooto MTS-iin masterskoinuud oboruudovaninuudaar ykomplektovaalagdahan baina.

Gebeş, respyyblike sooxi maşiina-traaktorna staancanuudta traaktornuudai remoontololgo xangaltagyi jabaza baina. Janvaariin negedexe traaktornuudai remoontiin kvartaalьna plaan iimeer gyisedxegdehen baina: kapitaalьna remoont 64,1 proceent, tekyyşçe remoont 24,9 proceent. Respyyblike dotor byxiidee ine baibaşji haanь, ereenei toodo negeşji traaktor remoontoloogyi MTS uud oroisono. Yçeetein (direektor Nekraasov), Sagaan-Uhanai (direektor Abraamov), J-Xydariin (direektor Vorobьjoov), Selendyymiin (direektor Sorokoovikov), Tynxenei (direektor Macyyk) ba Xezengiin (direektor Kyibaatov) MTS-uud bolbol mynee boltor negeşji traaktor remoontoloogyi baina.

Ede MTS-uudhaa deere bişe baiealtai MTS-uud myn baixa jym: Xerenei, Sajantiin, Çesaaniin, Selengiin, Bargazanai ba bişenyyd bolbol xojor hariin torşo soo araixan geze 3-4 traaktornuudiiji remoontodo oruulhan baina.

Traaktornuudai remoontiin iime jexeer xozomdohonoi şaltagaanь jyyb gexede, gyrenei ucxaşananai ene xemzeejabuulga xadaa remoontiin tyryyşiin ece ydeihee exileed muugaar tabigdahan baina. Zarim MTS-uudai xytelberilegşed hanaagaa iigeze amaruulhan baigaa gebel: „Tyryyn urgaraa xuriaaza abaad, soxiizo dyyrgehenei gee hyylde, traaktornuudai remoontiiji exilze jabuulxa"—gehen baina.

Zişee abaad yzeje: Selengiin MTS-respyyblike sooxi jixexen ba ynder baihan MTS bolno. 1939 onoi janvaariin 1-ei medeegeer traaktornuudainь remoontiin jabasiiji xaraxada kapitaalьna remoontonь (kvartaalьna plaanj) 71 proceent, tekyyşçenь 18,8 proc. dyyrgegdehen baina. Eneen deerehee, Selengiin MTS iin xytelberilegşed (direektor Garmaajev ba staarşa mexaanig Naidaanov) bolbol hyylei yder boltor traaktornuudai remoontiiji tyrgedxexiin tylee ond xemzeenyydiiji abaagyi baina. Selengiin maşiina-traaktorna masterskoin traaktornuudiiji muugaar remoontolozo baihanai zarim zemenь terenei direektor Grigoorьjev deere baina. Plaanai johoor IV kvaartal soo 43 traaktornuudiiji remoontodo oruulxa johotoi baibaşji haa, janvaariin 1-de oroidoo 6 traaktornuudiiji remoontodo faktiiçeske oruulhan baina.

Xyrbiin MTS bolbol traaktornuudai remoontiiji imagta le xangaltagyigeer yngergeze baina. Ene MTS bolbol IV kvaartal soo 30 traaktor remoontodo oruulxa baigaad, mill 3 traaktor remoontolohon baina. Jamar şaltagaanhaa iigeze xozomdoob gexede, MTS-iin xytelberilegşed xadaa traaktoriiji tyrgeer ba ynder hain şanartaigaar remoontoloxiin tula anxaralaa tabinagyi. Edeexen traaktornuudaa tere saanaa muugaar remoontodo oruulhan deerehee daxin remoontodo oruuldag baina.

Jixe-Xydariin MTS (direektorenь Vorobьjeev) bolbol urzanan zilde dekaabriin 20-noi n edeegeer traaktorna paarkiiji 15 proceent remoontodo oruulhan baigaa haa, yngeregşe zilei dekaabriin 25-da negexenş traaktor remoontoloogyi baina. MTS-iin direektor nyx. Vorobьjoov xadaa pricepnoi inventaarь uudai remoontiiji emxidxeegyi baina.

Ede byxii dutagdalnuudiiji xaraad yzexede, respyyblike dotor traaktornuudai remoonto ton muu jabana geze viivod xeze bolno. Gadana, Xoriiin MTS-iin direektor Vasiilьjev ba Çisaaniin MTS-ei direektor Ilьiin gegşed ton xudal medeenyydiiji ygedeg.

Deere toologdohon MTS-uudta traaktornuudai remoontiin xangaltagyi jabahiiji respyybliikiin gazartariaalangai Narkoom hain edenegyi. Traaktornuudai remoontiiji erxim hainaar emxidxexiin tula, Narkomzeemei maşiina-texniiçeske tahagai naçaalьnig nyx. Beseedin R. xariuusaxa johotoi baina. Xelegdehen faaktnuud bolbol tus tahag xadaa respyybliikiin MTS-uud ba MTM-uudta traaktorna remoontiiji tolgoilo gyi ba xytelberileegyi geze xelene.

Maşiina- texniiçeske tahagai zarim xydelmerişed, MTS ba MTM- uudta konkreetne ba praktiiçeske tuhalamzanuudiiji yzyyleegyi baina. Zişeelxede nyx. Xytoornii xadaa hajaxan Selengiin MTS-da jireed, masterskoin muugaar, dutagdaltai ba tahaldaltaigaar xydelmerileze baixadanь, negeş xemzee abaagyi baihan baina. Jamar uşarhaa MTM muugaar xydelmerileneb geze asuuxada, nyx. Xytoornii xadaa „xynyyd ygei" geze xariuusadag baina. Masterskoi soo yder byri 25 remoontniguud xydelmeriilxe johotoi. Teed edeniiji xysed azaliuulxiin tylee jamar xydelmeri jabuulnab gexede, xelegdehen faaktnuudai yndeheer, negexenşji jyme xeegyi geze xelexede bolno. MTS-uudta Narkomzeemei tyleelegşed oşoboşji haa, traaktornuudai remoontiiji uragşanь tataxiin, teempiijinь deeşelyylxiin tylee tedener oroldonogyi.

Narkomzeemei ba tereenei maşiina-texniiçeske tahagai inzeneer nyx. Byrmiistrov bolbol Xiaagtiin aimagai MTS deere jabahan, tereşelen J. Xy… MTS-da oşohon baina. … tiigeed edenь xadaa … boltor negeşji traaktor re… toloogyi. Traaktornuuda… moontololologdohon" … nuud daxin remoontodo …

Plaanova tahagai ag… nyx. Moloozníkov bol… lendyymiin MTS-de „ko… ne ba praktiiçeske tuha… yzyylxe geze oşohon b… negeş azal jabuulaagyi jym.

MTS-uud ba MTM-… xytelberilegşed bolbol N… zeemei xydelmerilegşed… me tuhalamza er negyi… texniiçeske ba organiz… serьjoozno tuhalamza… xylieedeg baina. Respy… byxii traaktorna paar… bolbol xabarai tarilg iiji… tyges ugtaxiinь tula… traaktornuudiiji erxim … gaar oiriin ydernyydte … tolzo dyyrgexe şuxala.

A. L. GAVRIILO…

Redaaktoriiji tyr orologşo D. CEREMPILOON.

KINOOTEATORNUUDTA

„Progreess"	„Erdem"
Aleksaandr Neevski	Graniica deere

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Цен тросоюзная 19. Телефоны редакции: редактора 3—44, отв. секретаря. 3—23, с. х. отдел 7—55, промотдел. 5—07.

NKMP-iin tiiograafi

Glavliit №